

آشنایی با دیوان محاسبات جمهوری خلق چین

به کوشش: مرتضی اسدی
اداره کل روابط عمومی و امور بین الملل
دیوان محاسبات کشور

۱۳۹۴

کپی رایت: استفاده از این مطلب با ذکر منبع بلامانع است.

آشنایی با دیوان محاسبات جمهوری خلق چین¹

تاریخچه:

چین دارای تاریخی کهن و تمدنی درخشان است. مردم چین در سخت کوشی، شجاعت و خرد شهرت جهانی دارند. سابقه سیستم

حسابرسی در چین به دورانهای کهن باز میگردد. شکل ابتدایی حسابرسی برای نخستین بار در سلسله ژوی غربی (western zhou) یعنی 3000 سال قبل پدید آمد. دیوان حسابرسی سلطنتی در سال 992 بعد از میلاد و سلسله سونگ تاسیس گردید. از آن پس در تمام سلسله های تاریخی چین سازمانهای خاصی تاسیس گردید که مسئولیت نظارت بر درآمدها و هزینه های دولت را به عهده داشتند.

تا سال 1949 یعنی 30 سال پس از تاسیس جمهوری خلق چین هیچ نوع سازمان مستقل حسابرسی در این کشور وجود نداشت. کنترل درآمدها و هزینه های دولت توسط هیاتهای نظارتی داخلی در ادارات دارایی صورت می گرفت. در دسامبر 1982 در پاسخ به نیازهایی که در ارتباط با اصلاحات و سیاستهای درهای باز در چین احساس میشد، پنجمین مجمع عمومی کنگره خلق چین مصوبه ای را به تصویب رساند که طی آن سیستم حسابرسی در چین پدید آمد و این مسئله در اصلاحیه قانون اساسی مورد توجه قرار گرفت. از آن پس در سپتامبر 1983 دیوان محاسبات جمهوری خلق چین در قالب استان، شهرداری و بخش تاسیس شد

¹ . در جهان عمدتاً دونوع نظام حسابرسی وجود دارد: نظام حسابرسی صرف و نظام حسابرسی قضایی. سازمان اینتوسای از عبارت " موسسات عالی حسابرسی " برای هر دونوع نظام حسابرسی استفاده می کند. گرچه چین دارای نظام حسابرسی غیر قضایی است اما عبارت " دیوان محاسبات " عبارتی آشنا تر است. (مترجم)

و سازمانهای حسابرسی محلی به دنبال آن تاسیس شدند و حسابرسی تدریجاً در سراسر کشور انجام شد. قانون حسابرسی جمهوری خلق چین در اوت 1994 رسماً تصویب شد. از زمان تاسیس دیوان محاسبات، حسابرسی نقش مهمی در پیشبرد توسعه اقتصاد ملی، ایجاد دولتی سالم و حصول اطمینان از اجرای سیاستهای مالی دولت و قوانین اقتصادی را ایفا کرده است.

جایگاه قانونی:

سازمانهای حسابرسی دولتی در چین نهادهای جامعی هستند که مسئولیت کنترل مالیه دولت و نظارت بر اقتصاد را بر عهده دارند. قانون حسابرسی تصریح می کند که: شورای وزیران، سازمانهای حسابرسی را تاسیس خواهد کرد که وظایف آنها حسابرسی درآمدها و هزینههای مالی سازمانهای دولتی است که زیر نظر شورای وزیران کار می کنند و دولتهای محلی در تمام سطوح و درآمدها و هزینه های موسسات بانکداری دولتی، شرکتها و نهادهای دولتی. موسسه حسابرسی مذکور مستقیماً زیر نظر نخست وزیر کار می کند و قدرت نظارتی خود را از طریق حسابرسی مستقل مطابق قانون و بدون هیچ نوع مداخله سازمانهای اداری یا دولتی یا اشخاص اعمال می کند.

دولتهای مردمی در حد بخش یا بالاتر از آن موظفند موسسات حسابرسی مربوط به خود را تاسیس نمایند. سازمانهای حسابرسی محلی در تمام سطوح در قبال دولتها در سطوح مربوط به خود و سازمانهای حسابرسی در سطوح بالاتر پاسخگو بوده و به آنها گزارش می دهند.

قانون اساسی همچنین تصریح می کند که رئیس دیوان محاسبات باید در شورای وزیران عضویت داشته باشد. رئیس دیوان محاسبات به پیشنهاد نخست وزیر و تصویب کنگره خلق چین یا کمیته دائمی آن توسط رئیس جمهور منصوب یا از سمت خود عزل می شود.

کار حسابرسی در چین به صورت یک شکل اداره می شود و هر یک از سازمانهای حسابرسی به سطوح بالاتر از خود گزارش می دهند. دیوان محاسبات به عنوان عالی ترین نهاد حسابرسی چین زیر نظر مستقیم نخست

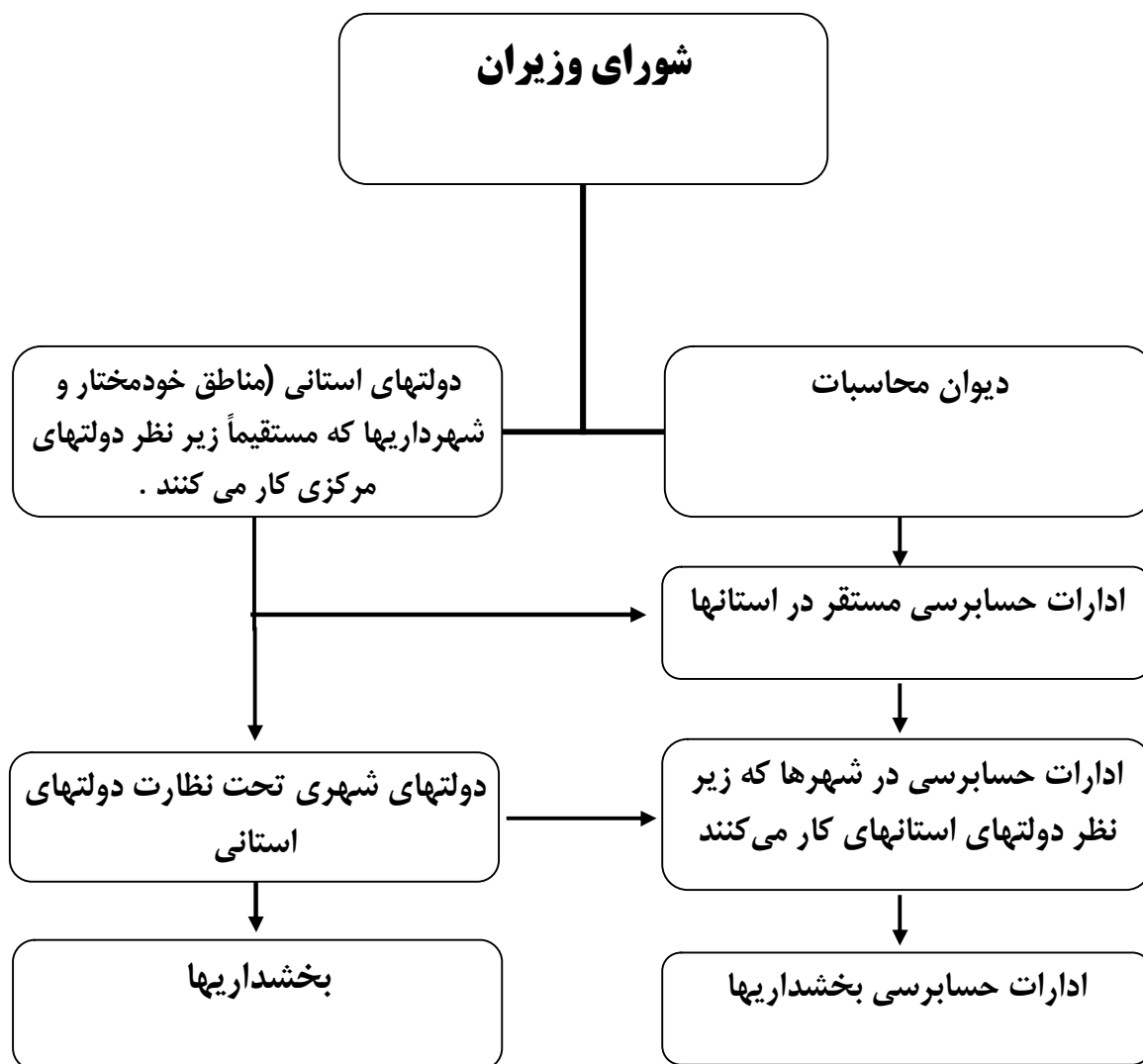
وزیر کار کرده و حسابرسی کل کشور را سازماندهی و اداره می نماید و گزارش کاری خود را به شورای وزیران ارائه می دهد.

تا پایان سال 2009 تعداد موسسات حسابرسی در سطح استانها به 31 شعبه و در سطح شهرداری ها به 434 شعبه و در سطح بخشداری ها به 3075 شعبه رسیده است. در حدود 83 هزار حسابرس دولتی در کل کشور مشغول به کار هستند. در مجموع دیوان محاسبات 3535 نفر کادر اداری دارد. دولتهای هنگ کنگ و منطقه اداری ویژه ماکائو نیز سازمانهای حسابرسی خود را ایجاد کرده اند. در تایوان نیز شعبه ای از دیوان محاسبات تاسیس شده است.

از بدو تاسیس هزاران سازمان و موسسه دولتی توسط دیوان محاسبات چین مورد رسیدگی قرار گرفته اند. قریب به بیست سالی که از عمر دیوان محاسبات می گذرد، کیفیت کار حسابرسان افزایش یافته و اقدامات و روش های حسابرسی ارتقاء و بهبود یافته است. ادارات حسابرسی زیر نظر دیوان محاسبات توجه ویژه ای به امر آموزش حسابرسان خود داشته اند. حسابرسان باید با اصول و استانداردهای اخلاق حرفه ای تطابق داشته باشند و وظایف خود را طبق قانون اجرا نموده، منصف و هدفمند باشند، حقیقت را تشخیص دهند، صادق و پاکیزه بوده و خود را وقف کار نمایند. دیوان محاسبات چین برای بهبود کیفیت کار حسابرسان از آموزش های جامع ضمن خدمت و آزمون جهت ارتقاء آنها استفاده می نماید.

جدول شماره 1

ساختار سازمانی سیستم حسابرسی دولتی در چین

وظایف و مسئولیتها:

براساس قانون اساسی و قانون حسابرسی، وظایف و مسئولیتهای سازمانهای حسابرسی بشرح زیر می

باشد:

- حسابرسی اجرای بودجه، حسابهای نهایی، مدیریت و استفاده از اعتبارات خارج از شمول سازمانها

در سطوح مربوطه و دولتها در سطوح پائین تر

- حسابرسی دارایی ها، بدهی ها، و سود و زیان سازمانهای مالی و دولتی شرکتهای دولتی

- حسابرسی درآمدها و هزینه های سازمانهای دولتی و غیر انتفاعی
- حسابرسی اجرای بودجه و حسابهای نهایی طرحهای عمرانی
- حسابرسی درآمدها و هزینه های طرحهایی که منابع مالی آنها از طریق کمک یا دریافت وام از سازمانهای بین المللی یا دولتهای خارجی تامین می شود.
- حسابرسی شرکتهای دولتی که در اقتصاد ملی و زندگی مردم نقش اساسی دارند و از طرف دولت کمکهای زیادی دریافت می کنند یا دچار زیانهای زیادی می گردند یا سایر شرکتهای دولتی که شورای وزیران یا دولتهای محلی مربوط تعیین می کنند.
- حسابرسی منابع مالی خاص نظیر منابع مالی تامین اجتماعی و بخش کشاورزی
- همه ساله سازمانهای حسابرسی در سطوح مختلف موظف هستند گزارشی درباره حسابرسی اجرای بودجه و سایر درآمدها و هزینه های اعتبارات دولتی به کمیته های دائمی کنگره های خلق چین در سطوح مربوط به خود از طرف دولتهای محلی مربوط ارائه دهند.

اختیارات:

- سازمانهای حسابرسی در سر تا سر چین اختیارات ذیل را دارا می باشند:
- آنها می توانند از دستگاههای مورد نظر بخواهند تا بودجه، طرحهای مالی، صورت وضعیتهای اجرای بودجه، حسابهای نهایی، گزارشهای مالی و سایر اطلاعات مربوط را ارائه دهند. آنها می توانند:
  - اطلاعات حسابداری و داراییهای دستگاههای مورد رسیدگی را بازبینی کنند.
  - از واحدها و افراد مربوطه تحقیقات لازم را درباره موضوعات حسابرسی که به آنها محول شده است به عمل آورده و مدارک لازم را درخواست کنند.
  - از فعالیتهای جاری دستگاههای مورد رسیدگی در ارتباط با درآمدها و هزینه ها که متناقضا قوانین و مقررات مالی است جلوگیری کنند.
  - نتایج حسابرسی را به ادارت دولتی مربوط اعلام کرده و نتایج حسابرسی را برای عموم مردم منتشر کنند.

رویه های حسابرسی:

سازمانهای حسابرسی براساس موضوعات مشخص شده در برنامه های حسابرسی، گروههای حسابرسی را تشکیل داده و باید سه روز قبل از انجام حسابرسی دستگاه مورد رسیدگی را در جریان امر قرار دهند. پس از تکمیل حسابرسی، گروههای حسابرسی گزارشات حسابرسی را به سازمانهای حسابرسی تسلیم می کنند. سازمانهای مزبور گزارشهای حسابرسی را بررسی کرده، موضوعات مورد حسابرسی را ارزیابی نموده و به اظهارنظر حسابرسی می پردازند. سازمانهای حسابرسی می توانند تصمیمات حسابرسی را اتخاذ کرده یا پیشنهادهای حسابرسی را به مسئولان ذیصلاح جهت صدور حکم یا اعمال مجازات علیه تخلفات ارائه نمایند.

دامنه حسابرسی:

دیوان محاسبات چین تحت مدیریت نخست وزیر مسئولیت حسابرسی دولتی را در سطح کشور بر عهده دارد. حسابرسی هایی که دیوان محاسبات چین انجام میدهد موارد ذیل را در بر می گیرد:

- اجرای بودجه مرکزی، درآمدها و هزینه های مالی عمومی دیگر
- درآمدها و هزینه های ادارات مرکزی، موسسات غیر انتفاعی و واحدهای مربوطه آن
- اجرای بودجه و حسابهای نهایی دولتهای استانی مردمی
- درآمدها و هزینه های شرکتهای دولت مرکزی و شرکتهایی که در آنها بیشتر دارایی ها متعلق به دولت است و یا بخش جزئی از آن به دولت تعلق دارد.
- درآمدها و هزینه های مربوط به اعتباراتی که ادارت مربوط در شورای وزیران از آن استفاده می کنند.
- درآمدها و هزینه های پروژه هایی که منابع مالی آنها از طریق وامها و یا کمک از سوی سازمانهای بین المللی و دولتهای و دولتهای خارجی تامین می شود.

هیاتهای حسابرسی مستقر در سازمانهای دولتی:

دیوان محاسبات، هیاتهای حسابرسی را به سازمانهای دولتی و واحدهای تابعه آن که زیر نظر شورای وزیران کار می کنند اعزام می نماید.

وظایف و مسئولیتهای این ادارات به شرح زیر است:

- حسابرسی درآمدها و هزینه های ادارات و واحدهای تابعه آن که مستقیماً زیر نظر شورای وزیران کار می

کنند و نیز واحدهای وابسته به شهر پکن

- شرکت در جلسات مدیریت و سایر جلساتی که توسط دستگاههای مورد رسیدگی تشکیل می شود به

عنوان اعضاء رسمی یا ناظر

- اجرای وظایف خاص حسابرسی و بازرسی های حسابرسی که به طور یکسان توسط دیوان محاسبات

سازماندهی می شود.

این گونه هیاتهای حسابرسی مستقیماً توسط دیوان محاسبات چین اداره می شوند.

ادارات تابعه:

دیوان محاسبات چین در 18 شهر بزرگ ادارات تابعه دارد. ادارات مذکور مستقیماً به دیوان محاسبات

گزارش می دهند و وظایف زیر را در زمینه حسابرسی به عهده دارند:

- درآمدها و هزینه های مالی عمومی در سطح استانها

- دارایی ها، بدهی ها، سود و زیان شعبه ها، سازمانهای مالی و دولتی

- درآمدها و هزینه های شرکتها و موسسات خارج از پکن که مستقیماً زیر نظر ادارات شورای وزیران

عمل می کنند.

- اجرای بودجه و حسابهای نهایی طرحهای عمرانی اساسی

بیو گرافی آقای لیو جیای رئیس دیوان محاسبات چین

آقای لیو جیای در اگوست 1956 در چونگ کینگ چین متولد شد. وی دارای مدرک دکترا در رشته اقتصاد است و استاد افتخاری دانشگاه های مختلفی از جمله دانشگاه حسابرسی نانجینگ می باشد.

آقای لیو جیای در حال حاضر عضو هیات حسابرسان سازمان ملل متحد می باشد

از سال 1980 آقای لیو جیای به عنوان دبیر در اداره دارایی استان سی چون خدمت کرده است. از سال 1984 تا 1989 وی به عنوان معاون مدیر کل در اداره حسابرسی استان سو چیان اشتغال به کار داشته است. ایشان از سال 1989 تا 1992 معاون مدیر کل استان چنگ دو در دیوان محاسبات چین بوده و از اگوست 1992 تا سپتامبر 1996 به عنوان معاون مدیر کل و سپس مدیر کل اداره حسابرسی بازرگانی و تجارت در دیوان محاسبات چین خدمت کرده است. آقای لیو جیای از سال 1996 تا مارس 2008 معاون رئیس دیوان محاسبات بوده است و متعاقباً در اولین جلسه عمومی یازدهمین کنگره خلق چین به ریاست دیوان محاسبات برگزیده شده است.

آقای لیو جیای پیش نویس برخی قوانین و مقررات و روش ها و دستور العمل های حسابرسی را تهیه کرده و ریاست برخی پروژه های تحقیقاتی را به شرح زیر بر عهده داشته است:

- مدیریت اعتبارات بانکی - مطالعه امکان سنجی
- حسابرسی عملکرد هزینه های دولتی
- جمع آوری و پردازش اطلاعات در حسابرسی فناوری اطلاعات

آقای لیو جیای نویسنده کتابهایی نظیر " نظارت کلان و سیاست مالیه عمومی " و " حسابرسی هزینه ها و روش های اصلی حسابرسی عملکرد " و مقالاتی در مجله ها و روز نامه های معروف است.

ایشان متاهل و دارای یک فرزند دختر می باشد.

* * * * *